

Патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів загальноосвітніх навчальних закладів та держави в цілому щодо розвитку молодшого школяра як громадянина, який плекає українські традиції, духовні цінності, володіє відповідними знаннями, вміннями та навичками.

Література

1. Богданович М. В. Математика : підруч. для 3 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. В. Богданович, Г. П. Лищенко. – К. : Генеза, 2014. – 176 с.
2. Богданович М. В. Математика : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. В. Богданович, Г. П. Лищенко. – К. : Генеза, 2015. – 176 с.
3. Короденко М. І. Патріотизм – запалити, не дати згаснути / М. І. Короденко // Освіта України. – 2015. – № 36. – С. 8-9.
4. Пам'ятники Шевченку в Україні та світі. – Інтернет-ресурс. – Режим доступу : https://upservice.io.ua/s409973/ppamyatniki_tarasu_shevchenku
5. Плекаємо патріотів України (збірка статей освітян Черкащини з досвіду патріотичного виховання). – Черкаси: Видавництво Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, 2011. – 116 с.
6. Роговець О. В. Структура громадянськості молодших школярів / О. В. Роговець // Педагогіка і психологія. – 2012. – № 4(77). – С. 53-59.
7. Україна на зимових Паралімпійських іграх 2018. – Інтернет-ресурс. – https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_на_зимових_Паралімпійських_іграх_2018

Науковий керівник: викладач О. А. Коваленко

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНИХ ІГОР У ФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

А. О. Павленко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми. Відомо, що основою всебічного розвитку дитини дошкільного віку є її повноцінний фізичний розвиток. Український народ своїм багатовіковим досвідом інтуїтивно відібрав найефективніші засоби гармонійного виховання підростаючого покоління, чільне місце серед яких посідають народні рухливі ігри. Традиційно в освітньому процесі вони використовуються як ефективний засіб фізичного виховання. Психолого-педагогічні аспекти фізичного виховання дітей дошкільного віку були предметом дослідження багатьох науковців різних часів (Н. Андрюшук, Г. Ващенко, Е. Вільчковський А. Макаренко, С. Мудрик, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.). Як зазначають Г. Ващенко, С. Русова, К. Ушинський українські народні рухливі ігри є одним із дієвих засобів виховання дітей дошкільного віку. Вони сприяють формуванню та вдосконаленню життєво необхідних рухів, всебічному фізичному розвитку та зміцненню здоров'я дитини, вихованню позитивних моральних і вольових якостей.

Мета статті полягає у визначенні ефективності використання народних ігор у фізичному розвитку дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Народна гра, як стверджував К. Ушинський, це могутній виховний засіб, який виробило людство і тому в ній істотна потреба людської природи [6, с. 385].

Здебільшого в працях педагогів основним засобом формування фізичного загартування виступали народні рухливі ігри і забави. Вони були не лише формою проведення дозвілля та розваг. Завдяки їм формувались як духовні, так і фізичні якості, а саме: стриманість, кмітливість, наполегливість, організованість; розвивались сила, спритність, швидкість, витривалість та гнучкість [4, с. 17].

Загальноприйнятими положеннями є те, що у процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку провідна роль належить народній рухливій грі. Як один із основних засобів і методів фізичного виховання, рухлива гра сприяє ефективному вирішенню оздоровчих та навчально-виховних завдань. Заслужують на увагу рекомендації В. Верховинця щодо широкого використання народних ігор у процесі фізичного виховання дошкільників. Вони «дають дітям гімнастику, але не таку, яка розладнує їм нерви, а заспокоює, приносить все нові враження й непомітно, без відома дітей, розвиває в них не тільки силу фізичну, але єднає в собі виховання тіла, духу й розуму» [1, с.37].

С. Русова, А. Макаренко і В. Сухомлинський зазначили, що дитяча народна рухлива гра є могутнім стимулом формування естетичних, моральних та фізичних започаткувань становлення людини. «Я не боюся ще і ще раз говорити: турбота про здоров'я – це найважливіша праця вихователя. Від життєдіяльності, бадьорості дітей залежить їх духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра у їх сили» – підкреслював В. Сухомлинський [5, с. 13].

Українська народна гра є близькою природі дитини, яка є найбільш дієвим засобом фізичного розвитку дитини і виступає могутнім стимулом активізації її рухової діяльності. Саме рухливі народні ігри сприяють розвитку емоційно-почуттєвої сфери дітей. Здорова, фізично розвинена дитина, як правило, вірить у свої сили, бадьора, життєрадісна, повноцінно опановує принципи шляхетної поведінки у взаємодії з однолітками і дорослими, дбає про гармонійність свого буття, уважна до інших людей [1, с. 23].

Народні рухливі ігри мають оздоровче значення. Насамперед вони сприяють гармонійному росту організму дитини; формують правильну поставу; загартовують організм; підвищують працездатність; зміцнюють здоров'я. Дійсний оздоровчий ефект має проведення народних ігор на свіжому повітрі незалежно від пори року. Це зміцнює мускулатуру, покращує діяльність дихальної, серцево-судинної системи, збільшує рухливість суглобів, міцність зв'язок, стимулює обмінні процеси, позитивно впливає на нервову систему, підвищує опірність організму до простудних захворювань.

Народні рухливі ігри задовольняють потребу організму дитини в русі, сприяють збагаченню її рухового досвіду, а також зміцненню здоров'я, формуванню здорового способу життя. За допомогою ігор у них закріплюються та вдосконалюються вміння і навички з основних рухів (ходьби, бігу, стрибків, лазіння, метання, рівноваги), розвиваються фізичні якості (сила, спритність, гнучкість, витривалість) [2, с. 65].

Існує прислів'я : «Як дитина бігає і грається, так їй здоров'я усміхається». Це дійсно так. Адже, чим більше дитина рухається, тим краще вона росте і розвивається.

У практиці роботи закладів дошкільної освіти використовують такі види народних ігор:

- а) сезонно-обрядові ігри («Перепілочка», «Подольночка» та ін.);
- б) побутові народні ігри («Гуси», «Коваль», Нема пана вдома та ін.);
- в) ігри-лапанки: «Піжмурки», «Квач», «Панас»;
- г) рухливі ігри з обмеженим мовленнєвим текстом: («Квочка», «Їду, їду», «Котилася бочка та ін.»);
- д) рухливі хороводні ігри: («Іде, іде дід», «Огірочки», «Подольночка» та ін.);
- є) ігри-забави та ігри-атракції: («Пес», «Бій півнів» та ін.);
- е) ігри комічного характеру («Ледачий Гриць»), сюди ж можна віднести гойдання на гойдалках, катання на саморобних каруселях, лазіння по гладенькому стовбуру [3, с. 43].

У сучасній методиці фізичного виховання народні рухливі ігри, як і рухливі ігри в цілому, поділяють за ступенем фізичного навантаження на ігри великої, середньої та малої рухливості. До ігор великої рухливості відносять ті, в яких бере участь одночасно вся група дітей. Зміст цих ігор становлять інтенсивні рухи: різноманітні стрибки, біг у поєднанні з метанням.

Ігри середньої рухливості передбачають активну участь у них всієї групи дітей. Характер рухової діяльності гри відносно спокійний (метання предметів у ціль, перестрибування через предмети). Під час ігор малої рухливості не всі діти виконують рухи одночасно. Іноді активно рухається лише частина з них. Рухи, які становлять зміст цих ігор, виконуються спокійно, в повільному темпі [1, с. 57].

Використання українських рухливих ігор у освітньому процесі має свою специфіку. У першу чергу, при виборі народної гри необхідно враховувати всі вимоги, що стосуються вибору рухливої гри, зокрема: врахування педагогічних завдань, рухової підготовленості, рухового досвіду, інтересів та уподобань дітей, місця в режимі дня, пори року, температури повітря та умов проведення.

Народні рухливі ігри – важливий засіб виховання дітей дошкільного віку. Правильно підібрана гра сприяє гармонійному розвитку організму дошкільників. Різноманітні рухи та ігрові дії дітей ефективно впливають на діяльність серцево-судинної, дихальної та інших систем організму, збуджують апетит і сприяють міцному сну [2, с. 56].

Також цінність народної рухливої гри полягає у тому, що вона викликає позитивні емоції, почуття задоволення, життєрадісність, активність, позитивно впливає на психічний та фізичний розвиток дошкільника.

Розглянемо найпоширеніші народні рухливі ігри, які сприяють удосконаленню рухових вмінь та навичок та покращують стан здоров'я дітей.

Яскравим прикладом такої гри є гра «Зайці та вовк». Одного з гравців призначають вовком, інші зображують зайців. Вовк та зайці знаходяться з протилежних боків майданчика. Вихователь каже: «Зайчики скачуть, скік – скік – скік, на зелений лужок. Щипають травичку, слухають, чи не йде вовк». Зайці вистрибують зі своїх місць та розбігаються по майданчику. Стрибають на 2 ногах, сідають. Вихователь вимовляє слово «Вовк», вовк виходить з яру та біжить за зайцями, намагаючись зловити, торкнутися. Спійманих зайців вовк відводить до себе у яр. Після того, як вовк зловить 2-3 зайців, обирається інший вовк. За допомогою цієї гри у дітей розвивається вміння виконувати рухи за сигналом, вправлятися з бігу, в стрибках на обох ногах, у присіданні.

Іншою цікавою грою є гра «Через струмочок». Всі гравці сидять на стільцях, у 6 кроках від них кладуться 2 шнура, відстань між якими 2 метри – це струмочок. Діти мають по камінчиках – дощечках перебраться до іншого берегу не замочивши ніг. За словом «Пішли!» 5 дітей перебираються через струмочок. Той, хто вступив ногою в струмок, відходить вбік – «сушитися». Всі діти мають перейти через струмок. Така гра розвиває у дітей спритність, рівновагу, вправління у стрибках на обох ногах.

Висновок. Отже, українські народні рухливі ігри – це безцінний скарб народу у вихованні дітей, який століттями збагачується і його необхідно широко використовувати у системі дошкільної освіти, залучаючи дітей до витоків національної культури та духовності. Сучасна система фізичного виховання дітей дошкільного віку передбачає широке використання народних рухливих ігор, які є не тільки одним з основних засобів підвищення рухової активності дітей, а й формують позитивну мотивацію до занять фізичними вправами та є засобом виховання моральних, естетичних і вольових якостей особистості.

Список використаної літератури:

1. Андрошук Н. В. Рухливі ігри та естафети у фізичному вихованні дошкільників / Н. В. Андрошук. – Київ : Книга, 2000. – 168 с.
2. Вільчковський Е. С. Рухливі ігри в дитячому садку / Е. С. Вільчковський. – Київ : Знання, 2001. – 120 с.
3. Вільчковський Е. С. Теорія й методика фізичного виховання дітей дошкільного віку / Е. С. Вільчковський. – Львів : 1998. – 336 с.
4. Мудрик С. Б. Вплив народних рухливих ігор на розвиток фізичних якостей дітей дошкільного віку / С. Б. Мудрик // Педагогіка. – 1999. – № 6. – С. 19–24.
5. Сухомлинський О. В. Сучасні цінності у вихованні: проблеми, перспективи / О. В. Сухомлинський. – 1996. – № 5. – С. 17.
6. Ушинський К. Д. Твори: в 6 томах / К. Д. Ушинський. – Київ : Рад. школа, 1954. – 560 с.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент І. В. Єнгаличева

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Д. О. Панасенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Загальновідомо, що гра – провідний вид діяльності дітей дошкільного віку, неоціненне джерело дитячих мрій, вражень, думок та ідей, яке дозволяє їм засвоювати досвід попередніх поколінь, збагачувати свої знання про сучасне суспільство, отримувати нову пізнавальну інформацію у цікавій ігровій формі. Крім того, будь-яка гра не лише сприяє удосконаленню пам'яті, мислення, мовлення, уваги, фантазії та творчості дітей, але й виховує у них важливі моральні та естетичні якості: товарищескість, дружелюбність, доброзичливість, співчутливість, милосердя тощо.

Значний внесок у формування уявлень про особливості використання дидактичних ігор у вихованні дітей дошкільного віку зробили Л. Абрамян, В. Аванесова, Д. Ельконін, А. Запорожець, С. Русова, К. Ушинський та інші.

Науковці у різні часи впевнено називали дошкільний вік періодом гри. Це й не випадково, адже гра у дитинстві – це все те, чим займаються діти у вільний час. Дослідження показують, що діти, які не гралися у дитинстві важче навчаються, гірше сприймають нову інформацію і засвоюють її, ніж діти, що мають великий ігровий досвід, а особливо досвід гри зі своїми однолітками. Такі діти мають добре розвинену пам'ять, краще концентрують свою увагу під час будь-якої діяльності і вміють взаємодіяти зі своїми однолітками [1, 119].

Дидактичні ігри – це різновид ігор з ігровими та навчальними завданнями, задумом, правилами, ігровими діями та результатом, що спеціально створюються і проводяться педагогами. Вони спрямовані на вирішення конкретних завдань розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку. Назва цих ігор вказує на їх основну особливість: це навчальні ігри. Вони спрямовані на надання дитині нової інформації, закріплення набутих раніше знань [2, 250].

Дидактична гра є ігровим методом навчання, що широко використовується в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, а тому більшість вихователів розглядають її у двох видах: власне дидактична гра і гра-заняття. Власне дидактична гра передбачає самостійне навчання і самоорганізацію дітей, а гра-заняття організовується за допомогою вихователя, який ретельно продумує мету гри і користь, яку вона має принести дітям [2, 251].

Дидактичні ігри сприяють розвитку дітей дошкільного віку, адже за їх допомогою діти навчаються не лише дотримуватись правил гри, діяти у відповідності з ігровим